

Joanna Konkolewska-Buchholz *
Marzena Kamińska **

KONSERWACJA TABLICZEK WOSKOWYCH Z 1410 R.

Tabliczki woskowe (128 tabliczek zebranych w 16 poliptyków) są swego rodzaju księgami, służącymi niegdyś do bieżących zapisków Rady Miejskiej, np. jako księgi czynszowe. Należą do cymeliów Archiwum Państwowego w Toruniu wpisanych na Krajową Listę Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Zostały one objęte autorskim programem konserwatorskim Pracowni Konserwatorskiej Archiwum Państwowego w Toruniu, w ramach którego wszystkie poliptyki mają zostać poddane konserwacji zachowawczej i zdigitalizowane. W ramach tego programu w l. 2004–2005 przeprowadzono pełną konserwację poliptyku D (APT, Kat. II, sygn. XVI-D) wraz z rekonstrukcją formy poliptyku.

Stan zachowania poliptyku był katastrofalny – był on najbardziej zniszczony ze wszystkich zachowanych w toruńskich zbiorach. W wyniku działania owadów z rodziny kołatkowatych drewno zostało w znacznym stopniu zdegradowane. Wosk był popękany, z licznymi odspojeniami i ubytkami – niekiedy z całej tabliczki zachowały się jedynie małe fragmenty. Powierzchnia tak drewna jak i wosku, a także pergaminowego grzbietu była silnie zabrudzona. Brud często wtarty był w powierzchnię wosku. Tekst był miejscami słabo lub całkowicie nieczytelny w wyniku zabrudzenia powierzchni lub mechanicznego zatarcia.

* JOANNA KONKOLEWSKA-BUCHHOLZ – konserwator dzieł sztuki. Absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (specjalizacja: konserwacja papieru i skóry). W styczniu 1990 r. zatrudniona w Archiwum Państwowym w Toruniu, w którym kieruje Pracownią Konserwatorską do dzisiaj. W latach 1990–1991 pracowała w Zakładzie Konserwacji Papieru i Skóry UMK.

** MARZENA KAMIŃSKA – konserwator dzieł sztuki. Absolwentka Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (specjalizacja: konserwacja papieru i skóry). Od 1997 r. pracuje w Pracowni Konserwatorskiej Archiwum Państwowego w Toruniu.

Prace konserwatorskie przy Polipytyku D obejmowały impregnację drewna preparatem Archeofix (Bresciani, Włochy) przez iniekcję, oczyszczenie powierzchni drewna, wosku i pergaminu, uzupełnianie ubytków drewna gotowymi kitami do drewna – rozpuszczalnikowym firmy Syntilor do większych ubytków i kitem na bazie żywic akrylowych Tikkurila do drobniejszych, płytkich ubytków (kity modyfikowano dodatkami pigmentów, aby uzyskać odpowiedni kolor), zabezpieczenie zachowanych fragmentów tafli z masy woskowej przez oklejanie brzegów wałeczkami z naturalnego wosku. Demontaż tabliczek i zdjęcie pergaminowej okleiny grzbietu pozwoliło na odczytanie układu tabliczek w polipytyku, co z kolei umożliwiło odtworzenie pierwotnej formy polipytyku z rekonstrukcją brakującej okładki górnej. Rekonstrukcja formy polipytyku jest sposobem zabezpieczenia kruchych tafli masy woskowej przed wypadnięciem. Polipytyk umieszczono w dostosowanym do jego specyficznej formy pudle ochronnym pozwalającym na wygodne i bezpieczne korzystanie z obiektu.

Prace konserwatorskie przy Polipytyku D zostały nagrodzone I nagrodą w konkursie ZPAP Oddziału Toruńskiego „Dzieło Roku 2005”.